

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นไทย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนในทุกระดับชั้นของประเทศไทย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยให้เหมาะสมกับระดับชั้น สถานศึกษาทุกแห่งต้องให้ความสำคัญกับภาษาไทย ปลูกฝังให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย ภาษาไทยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ใช้สื่อสารติดต่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการศึกษาในศาสตร์อื่นๆ ถ้าผู้เรียนมีความสามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียนและสื่อความหมายได้ จะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ภาษาไทยเป็นภาษาที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้เพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สามารถเลือกใช้คำ เรียบเรียงความคิด ความรู้ และใช้ภาษาได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ได้ตรงตามความหมาย และถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์และคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ : 2551)

ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญทักษะหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ที่ดีที่สุด ในปัจจุบันความรู้ต่างๆ ส่วนใหญ่นำเสนอในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หนังสือ จุลสาร ต่างๆ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้องสนใจในการอ่าน เพื่อให้ทันต่อความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าการอ่านทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน ความสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดจากเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง ย่อมสามารถนำความรู้ ความคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ดังที่ สาลี รักสุทธี (2553:51) ได้ให้ความหมาย

ของการอ่านไว้ว่า คือการตีความ แปลความจากตัวอักษรที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ออกมาเป็น ข้อมูลความรู้ ผู้การรับรู้ การเข้าใจของผู้อ่านสอดคล้องกับ ชูปะปะนี๋ นาคทรพ และคณะ (2546 : 55) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ช่วยให้ประสบความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพ เป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้และการอ่านเป็น การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้พัชรินทร์ แจ่มจรรยา (2548 : 38) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ว่า การอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพราะหากนักเรียน ไม่สามารถอ่านจับใจความได้ การอ่านในระดับสูงขึ้นไปก็ทำได้ยาก เพราะการอ่าน ในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐาน การอ่านจับใจความของแต่ละบุคคลมีความ แตกต่างกัน บางคนสามารถอ่านได้รวดเร็ว บางคนอ่านได้ช้า ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องเรียนรู้กลวิธีการอ่านจับใจความรวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงกำหนดเรื่องการอ่านไว้ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าผู้เรียน ต้องมีความสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน และวิเคราะห์แสดงความคิดเห็น ตีความสรุปความ หาคำสำคัญในเรื่องที่อ่านและใช้แผนภูมิรูปภาพ โครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด พัฒนาความสามารถในการอ่าน นำความรู้ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 : 15) ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องแสวงหากิจกรรม เพื่อจัดให้นักเรียน โดยเน้นที่กระบวนการอันจะนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดประโยชน์

โรงเรียนบ้านต้น โขกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก นักเรียนส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยใหญ่และ เชื้อสายจีน นักเรียนเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ซึ่งการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะประสบปัญหา ด้านการอ่าน ประกอบกับผลการทดสอบคะแนนระดับชาติ o-net ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 พบว่า นักเรียนได้คะแนนในมาตรฐาน ท 1.1 สาระการอ่าน ร้อยละ 40.97 (สถาบัน ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ : 2556) ซึ่งยังไม่ผ่านเกณฑ์ระดับคะแนนที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะด้านการ อ่านจับใจความสำคัญ การตีความหมายคำหรือสำนวน จากเรื่องที่อ่านการตีความหมายของข้อความ การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน

จากการที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีสาเหตุจากเนื้อหาวิชา ตัวครู และตัวนักเรียน จากการสัมภาษณ์ครู ศิริพรรณ สาอ้าย (5 สิงหาคม 2556) หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียนบ้านต้น โขก พบว่าสาเหตุ

ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์เป็นเพราะนักเรียนขาดทักษะในการอ่านจับใจความสำคัญ นักเรียนไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ไม่ได้รับการฝึกฝนการอ่าน ไม่สนใจในการอ่าน นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร ประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยที่ผ่านมา พบว่าการที่นักเรียนทำข้อสอบด้านการอ่านได้คะแนนน้อย เป็นเพราะนักเรียนอ่านข้อความแล้วไม่สามารถตีความหมายจากเรื่องที่อ่าน ไม่เข้าใจคำสำนวนหรือเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสื่อผ่านข้อความที่อ่าน ทำให้นักเรียนตอบคำถามไม่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุมาจากการจัดการเรียนการสอนของครูไม่น่าสนใจ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ครูใช้สื่อไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนประสบปัญหาด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงมีความสนใจที่จะแสวงหาสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจและต้องการที่จะมุ่งมั่นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านการอ่านจับใจความสำคัญให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะดังกล่าวคือการใช้ชุดนิทานคุณธรรม

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยที่ยืนยันได้ว่าการใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรมช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ ดังเช่น ณิชฐิยา ภูษามคม (2552) ได้ศึกษาการใช้นิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้หลังการใช้นิทานประกอบภาพมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนการใช้นิทานประกอบภาพ คิดเป็นร้อยละ 50 สุภัสสร วัชรคุปต์ (2543) ได้ศึกษาชุดการสอนอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.00/93.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรให้ปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แก่เยาวชนไทย อันได้แก่ คุณธรรมในด้านความซื่อสัตย์ ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ โดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และมีความสุข ด้วยการให้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การปลูกฝังคุณธรรมจึงหมายถึง การจัดสภาพการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการมีศีลธรรมและจริยธรรมในด้านต่างๆ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีความสนใจที่จะสร้างชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ ที่มีรูปภาพประกอบสวยงาม โดยแต่งเป็นนิทานบทร้อยกรองกาพย์ยานี 11

จำนวน 8 เรื่อง แต่ละเรื่องแฝงข้อคิดคุณธรรมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านตลอดจนเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักแสวงหาความรู้ตามความสนใจของผู้เรียนและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้ชุดนิทานคุณธรรม 8 เรื่อง เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สูงขึ้น
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำทักษะการอ่านจับใจความไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การอ่านเนื้อเรื่องจากบทเรียน การค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ จากเอกสารและสิ่งตีพิมพ์
3. ครูภาษาไทยได้แนวทางในการเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนไปสร้างแบบฝึกการอ่านจับใจความในระดับชั้นอื่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 22 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ การอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความตามสาระการอ่านของสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยสอดแทรกคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความโดยใช้ชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ

ขอบเขตด้านเวลา

เวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ หมายถึง นิทานที่ผู้วิจัยเรียบเรียงแต่งขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นนวัตกรรมในการสอนอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำคุณธรรมที่ควรปลูกฝังสำหรับเยาวชน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด มีน้ำใจ สามัคคี ผสมผสานกับวิถีชีวิตในชุมชนบ้านต้น โขก อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ โดยแฝงข้อคิดคติสอนใจเหมาะแก่การนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และเลือกคำศัพท์จากบัญชีคำพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอดแทรกในเนื้อหาของนิทานคุณธรรมทั้ง 8 เรื่อง แต่ละเรื่องมีจำนวนหน้าทั้งหมด 8 หน้าโดยลักษณะของนิทานเป็นภาพวาดระบายสีสวยงามมีบทร้อยกรองประกอบในแต่ละหน้า

2. การอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ หมายถึง ความเข้าใจในการอ่านจากการตีความ ได้แก่ 1) การตีความหมายคำ 2) การบอกรายละเอียดสำคัญจากเรื่อง 3) การบ่งชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่องที่อ่าน 4) การบ่งชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน 5) การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลของเรื่องที่อ่าน 6) การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง 7) การบอกข้อคิดคุณธรรมจากเรื่องที่อ่าน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งวัดจากการทำแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบที่วัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ 7 ด้านคือ 1) การตีความหมายคำ 2) การบอกรายละเอียดของเหตุการณ์ 3) การบอกอุปนิสัยของตัวละคร 4) การบ่งชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน 5) การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลของเรื่อง 6) การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง 7) การบอกข้อคิดคุณธรรมจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกจากแบบทดสอบชนิดเลือกตอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาและสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ซึ่งได้จัดทำไว้เพื่อบริการให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน

4. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบสำคัญคือ ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยใช้ชุดนิทานคุณธรรมเป็นสื่อหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. การสร้างชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ หมายถึง การสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เป็นชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ จำนวน 8 เรื่อง เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคันโชศ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อสร้างชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการเสร็จแล้วนำไปหาประสิทธิภาพของชุดนิทาน โดยเทียบเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 80/80$ มีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก E_1 หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดนิทานคุณธรรม จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง E_2 หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการ จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งการหาประสิทธิภาพของชุดนิทานคุณธรรมเป็นการหาประสิทธิภาพขณะที่สอน โดยใช้ชุดนิทานคุณธรรม 8 ประการควบคู่กับการใช้แผนการเรียนรู้การอ่านจับใจความสำคัญระดับตีความ